

aander en fuldstændig berettiget Lillid til dem, den Lillid, at de ere rebelt e Folk, der ikke ville begaa den Uret mod deres Børn, at lade dem opvære uopdragne og uoplyste. Dette, at Forældrene paa den Maade faae deres Samvittighed tilbage, vil ganske anderledes løfte Undervisningen end alle Bestemmelser om Mulk, Bøder, Afstraffing og deslige. Enhver maa jo tale ud af sin Overbevisning, og De vide, at jeg har meget personligt Kjenndskab til de Forhold. Jeg har i næsten en Menneftaalder staaet i den offentlige Undervisnings Tjeneste og tager mange dyre are Minde med derfra. Og nu Børnene. Det kan ikke nytte at negte, at vi ogsaa have Lærere, der tunge i Skolen kunne sende Børnene hjem Uge efter Uge, uden at disse have lært Noget, som kan nytte dem eller tiltale deres Forældre, og vi have endnu tilbage Skoler, hvorfra Mødrene maa modtage deres grædende Børn uden at være i Stand til at forandre dette Forhold. Jeg siger her til mig selv: Vilde Du lade Dig tvinge til at sætte dit Barn i en vis bestemt Skole, til hvilken som helst Lærer, som Du ikke kan have den ringeste Indflydelse paa? Og jeg vil svare: Jeg vælger Lughuset fremfor dette Forhold; thi i dette Tilfælde lider jeg, men i det andet Tilfælde lide de, for hvem jeg er Formynder, den naturlige Formynder fremfor Provst, Bisp, Skoleinspektør, Kirkeminister og hvem som helst ellers. Men de samme Følelser, som vi nære, der kunne frigjøre os for saadanne Baand, fordi vor Stilling sætter os i Stand dertil, de samme Følelser have de, som ikke have Raad til at frigjøre sig derved, ja de have dem maaftke mange Gange inderligere, havde jeg nær sagt — fordi deres lille Virksomhed og lille Kreds ofte — det er Tilfældet ogsaa i mange andre Retninger — knytter dem nærmere til den end mange Andre, der have en spredt Virksomhed. Ofte viser sig ganske vist ogsaa det Modfatte, fordi der, som sagt, er braadne Kar i alle Lande. Men frigjør nu disse Forældre og disse Børn fra dette Ewangsherredømme fra Statens Side, opfyld paa denne liberale Maade Grundlovens Bestemmelse om, at, hvem der ikke har Raad til at sørge for sine Børns Undervisning, kan faae dem underviste i offentlige Skoler. Vi frigjøre dem paa den Maade, at vi sige: Vi give Eder Raadighed over, hvor I ville have Eders Børn underviste. Nu mente vel det høitærede Medlem fra Nisens (N. Andersen), at det vilde forøge Beføstningen, men det har jeg ikke tænkt mig. Jeg havde tænkt mig, at, naar man samlede det sammen, som en Kommune kunde og vilde give til sit Skolevæsen, og anvendte de nuværende faste Lønninger, som selv den Lærer faar, hvem Børnene forlade — det ærede Medlem, hvis for korte Foredrag jeg iøvrigt hørte med Interesse, mente, det var for Lidt, man vilde indrømme den fast ansatte Lærer, medens jeg mener, at det er altfor

Meget for den Lærer, Børnene gaa fra, at han faar baade fast Bopæl og Lov — naar man gjorde dette og sagde: Saa og saa mange skolepligtige Børn er der i Kommunen, saa og saa Meget skal der beregnes for hvert Barn i Skolen, og det kan Enhver faae, Rig eller Fattig, naar han lader sine Børn oplære paa saadan Maade, at det ogsaa i Grundloven anviste Statstilsyn erklærer sig tilfreds, saa vilde vel den Part, der kunde tilfalde det fattige Hjem, ingenlunde være tilstrækkelig til at sød: en Privatlærer eller Fritlærer, men den Fattige vilde dog altid have det Fornødne til at kunne sikre sig en Plads mellem de Andre, der vilde have Frikole eller Privatskole. Nu siger man vel, at, selv under de nuværende Forhold er den Fattige ikke udelukket fra at faae sine Børn i den Frikole, som Gaardmændene i Sognet oprette, og jeg indrømmer, at det er meget almindeligt, at den Slags Skoler ogsaa optage de Fattiges Børn; men det er dog kun en daarlig Stilling, en trykket Stilling, den fattige Mand derved opnaar, og som afholder ham fra at tage sine Børn ud af Statskolen, hvor gjerne han end vilde det, idet han ikke ønsker at henge paa de Andre. Lad derimod Staten tilbyde en saadan Afgang, som jeg nævnte. — Det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds udtrykte sig saaledes: Naar Staten her i Lovforslaget tilbyder det og det —, men Staten tilbyder jo Intet, fordi en Minister forelægger et Lovforslag (Afbrydelse). Ja, i vore ministerielle Læder er det bestt at skjelne mellem de to Ting, thi jeg har ikke sjeldent hørt sige: Staten tilbyder det og det, medens Sandheden er, at man kun stør Virak for den og den Minister, idet der kun gjenneem Lovgivningsmagten, som her er Staten, kan tilbydes det og det, og det blotte Lovforslag har Intet at sige i den Henseende. Naar altsaa Staten tilbyder den nævnte Afgang, bliver Forholdet et helt andet. Jeg siger derfor: Lad Staten gjøre dette Tilbud, Lad Lovgivningsmagten ordne Sagen paa den Maade, og jeg vil forsikre den ærede Minister, Thinget og Enhver, der medvirker dertil, at man derved vil skabe Velsignelse i alle fattige Hjem, der føle levende Interesse for deres Børns Undervisning. Men man tro dog ingenlunde, at det derfor vil vrinsle op med Frikoler i Hui og Hast, nei, paa ingen Maade. Hvad der vil ske, er dette, at Forholdet vil blive et andet i de bestaaende Statskoler; der vil blive en frivilligere, en hjerteligere, en mere virksom Forbindelse mellem Hjemmet og Læreren, end det nu ofte er Tilfældet.

Naar man nu ser paa Bestemmelserne her i Lovforslaget og i sin Betragtning gaar ud fra den ærede Ministers Grundlag, saa vil jeg sige, at der efter mit Skøn er gjort et Fremskridt med §§ 4 og 5, naar Mulkterne kun fastsættes hvert Fjerdingaar med Ret for Kommuneraadet til at udsætte Mulk ringen endnu en Tid og saaledes,